

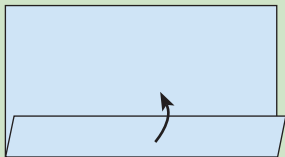
Kompostointiopas

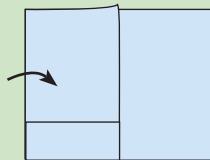
NAPAPIIRIN RESIDUUM OY

Biojätepussin taitteluohje

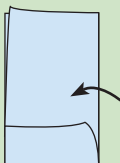
Tee-se-itse sanomalehdestä

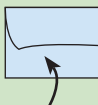
Ota sanomalehdestä useita aukeamia, poista niitit. Jos lehti on tabloid-kokoinen, aseta aukeamat limittäin niin, että leveydeksi tulee vajaa metri. Taita lehtinipusta leveys suunnassa noin 10 cm taite pussin yläreunaksi.

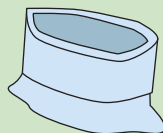
Käännä aukeama nurin päin. Taita kolmas osa leveydestä lehden keskelle.

Taita vastakkainen reuna niin, että taitteet menevät päällekkäin. Laita päällä oleva taite alla olevan kapean taitteen sisään ja käännä pussi ylösalaisin.

Taita alareuna noin puolet pussin korkeudesta kohti pussin ylälaitaa. Työnnä taite yläreunan vahvikkeen alle.

Lopuksi avaa suuaukko ja litistä alakulmat tylpiksi, jotta pussi jää pystyyn. Sinulla on valmis biojätepussi. Pohjalle voi asetella tyhjän munakennon, niin siitä tulee tukevampi.

Biojätepusseja valmistetaan nykyisin monesta eri materiaalista, esimerkiksi tärkkelyksistä ja paperista. Edullisen ja suhteellisen nopeasti maatuvan biojätepussin voit taitella itse sanomalehdestä.

SISÄLLYSLUETTELO

Biojätepussin taitteluohje	sivu 2	Kompostin hoito	sivu 12
Miksi kannattaa kompostoida?	sivu 3	Kuivikevaihtoehtoja ja niiden ominaisuuksia	sivu 13
Mitä kompostoinnissa tapahtuu?	sivu 5	Jälkikompostointi ja kompostimullan käyttö	sivu 13
Kompostin hankkiminen	sivu 6	Kompostin vianetsintäkaavio	sivut 14-15
Kompostin rakentamisohje	sivut 8-9	Lähteet	sivu 15
Kompostoinnin aloittaminen	sivu 10		
Mitä kompostiin voi laittaa	sivu 11		

KOMPOSTOINNIN VOIT ALOITTA A MILLOIN VAIN!

Kompostointi on helppo ekoteko! Aloituksen tarvitset kompostorin ja eloperäistä jätettä sekä kuivikeaineita. Naapurisovun säilyttämiseksi on hyvä kysyä naapureilta kompostorin sijoittamisesta kotipihalla. Valittu paikka ei saa olla 3 m lähempänä tontin rajaa ilman heidän suostumustaan, ellei se ole erikseen rakennusluvassa hyväksytty.

Kompostoria tulee käytettyä helpommin ympäri vuoden, kun sijoittelussa huomioi

myös kevään liukkaat ja talven lumet, jotta jätteiden vieni kompostorille olisi vaivatonta.

Kompostoinnilla voit vähentää kiinteistöltä pois vietävän jätteen määrää. Jättemäärän pienentyessä kiinteistön jätteenastian tilavuutta voi pienentää tai tyhjennysrytmiä harventaa ja näin säästää jätehuoltokustannuksissa.

MIKSI KANNATTAA KOMPOSTOIDA?

Olet ehkä kuullutkin, että ihmiskunnan ansiosta luonnonvaroja käytetään yhä kiihtyvää vauhtia? Kasvava määrä ihmisiä tarvitsee enemmän kaikkea, esimerkiksi ruokaa, jonka viljelyyn käytetään erilaisia lannoitteita. Jotta meillä tulevaisuudessakin olisi puhdas ympäristö ja luonnonvaroja käytettäväksi, kannattaisi maaperään palauttaa ravinteita, joita biohajoavassa jätteessä on. Noin neljäsosa kaikesta kotitalo-

udessa syntyvästä jätteestä on biohajoavaa eli kompostoitavaa. Talousjätteen mukana hävitettävä biojäte ei päädy jäteasemilta ravinnehyötykäyttöön vaan jätteen polttolaitokselle. Biojäte on huono polttoaine polttolaitokselle, sillä se on märkää ja lämpöarvoltaan suhteellisen heikkoa. Biojätteen kuljettaminen erilliskeäykseenkään ei peittoaisi kotikompostoinnin paikallista hyötyä. Mikset siis kokeilisi kotikompostointia?

MITÄ KOMPOSTOINNISSA TAPAHTUU?

Hoidetussa kompostissa jätteen hajottamisesta huolehtivat pieneliöt, esimerkiksi sienet, bakteerit, sädesienet ja lierot. Kompostin hajottajaeliöt tarvitsevat happea ja riittävästi kosteutta oikeassa suhteessa.

Happi

Kompostin pieneliöt tarvitsevat happea hengitykseensä. Pieneliöiden hapensaannista huolehditaan käyttämällä riittävästi tiiviiden jätteiden seassa karkeampaa ainesta, ns. seosainetta ja sekoittamalla kompostia tarpeen mukaan. Jos komposti on liian tiivis, lisääntyvät anaerobiset bakteerit nopeasti ja jäte alkaa mädäntyä. Liian tiivis komposti haisee pahalle ja kärpäset lisääntyvät siinä mielellään.

Sopivia kompostin seosaineita ovat esimerkiksi kuorike, puuhake sekä kuiva kasvijäte. Kuorike on kuivattua ja murskattua havu-

puun kuorta, jolla on hyvä hajunsitomiskyky ja kuohkeuttava vaikutus. Puuhaketta voi silputa itse pihan risuista ja oksista. Haravoituidut puiden lehdet sopivat myös kompostin seosaineeksi. Kutterinlastut pitävät kompostin kuohkeana, mutta hajoavat hitaasti.

Turve sitoo hyvin kosteutta ja hajua, mutta tiivistyy helposti liikaa. Hyvää seosainetta saadaan sekoittamalla kutterinlastuja ja turvetta suhteessa 1 : 1. Sahanpuru on yksinään liian hienojakoista seosaineeksi, mutta sitä voidaan käyttää lisäämällä sitä muiden seosaineiden joukkoon.

Kosteus

Kompostieliöt pystyvät toimimaan vain riittävän kosteissa olosuhteissa. Kompostia on tarvittaessa kasteltava, mutta liika kosteus puolestaan vaikeuttaa eliöiden hapen saantia. Liian harva komposti, jossa on esim. kokonaisia oksia, kuivuu helposti. Komposti on sopivan kostea, kun siitä nyrkkiin puristettaessa tihkuu muutama tippa vettä.

Ravinteet

Pieneliöt tarvitsevat hiiliyhdisteitä energiaksi ja typpiyhdisteitä solujensa rakennusaineiksi. Kompostissa on oltava sopivassa suhteessa hiili- ja typpipitoisia aineksia. Hiilipitoisia aineksia ovat kuolleet kasvinosat: puiden lehdet, oksat, olki, turve ja kuiva heinä. Typpipitoisia aineksia ovat puolestaan talousjätteet, lanta, virtsa sekä vihreät kasvinosat kuten ruohonleikkuujäte. Teollisesti jalostettuja typpivalmisteita ovat mm. Kanankakka ja Kompostiheräte.

Lämpö

Kompostin pieneliöt tuottavat lämpöä. Suomen kylmäkhöissä olosuhteissa lämpöä kuitenkin haihtuu varsinkin syys- ja talvi-aikaan kompostorista liikaa, mikä hidastaa kompostoitumista. Isossa kasakompostissa kasan uloimmainen kerros toimii eristeenä ja sisäosa kompostoituu. Kompostit tarvitsevat yllleen ulkopuolisen lämpöeristeen. Nyrkkisääntönä on, että mitä pienempi kompostori, sitä paksumpi tulee eristeen olla. Suomen oloissa eristeen kannattaisi olla vähintään 5 cm:n paksuinen.

Kun komposti toimii hyvin, lämpötila nousee 50-70°C* ja jätteet alkavat painua kasaan. Haju- ja muita haittoja ei pitäisi olla. Kompostin ollessa lahonnut tarpeeksi lämpötila laskee ulkoilman kanssa samaan lämpötilaan.

* Erityisen tärkeää kun kompostoi eläinten ulosteita.

KOMPOSTIN HANKKIMINEN

Huomioithan ainakin nämä hankkiessasi kompostoria:

- Ostettaessa kompostoria olisi hyvä selvittää, että laite olisi mahdollisimman kestävä, kuluvia osia voi vaihtaa ja jos mahdollista laitteella olisi takuu.
- Takuu on yleensä hyvä mittari tuotteen kestävydestä.
- Kotitaloudesta tulevaa biojätettä ja käymäläjätettä saa kompostoida vain asianmukaisessa/lämpöeristetyssä kompostointisäiliössä.
- Säiliö on suojattava haittaeläinten pääsystä.
- Kompostorista löytyy suljettava ilmanotto aukko.
- Suotoveden pois pääsulle on aukko kompostorin pohjassa.
- Kompostorin tyhjentämiselle tulee varata tarpeeksi tilaa.
- Kompostorin hoitoa ja käyttöä varten tarvittaville tarvikkeille tulisi myös olla tilaa (kuivikeaineet ja lapio tai vastaava, jolla voi sekoittaa kompostiainesta).

Huom!

Vanhojen kylmälaitteiden kylmäaineissa ja eristeissä voi olla ympäristölle haitallisia yhdisteitä kuten freonia. Käytöstä poistetuista kylmälaitteista ei saa tehdä kompostoria ilman, että poistattaa siitä freonit toimintaan valtuutetulla yrityksellä tai henkilöllä. Syystäkin siis kylmälaitteet ovat luokiteltu yleensä vaarallisiksi jätteiksi. Kaikki kodin tavanomaiset sähkö- ja elektroniikkaromut voi toimittaa Napapiirin Residuum Oy:n jäteasemille maksutta. Lisätietoja kotitalouksien maksuttomasta jäteneuvonnasta, puh. 0800 120 230 (arkisin klo 9-15).

KOMPOSTORIN RAKENTAMINEN

Puutarhajäte

Puutarhajätteen voi periaatteessa kompostoida perinteisesti kasakompostillakin, mutta kompostorin pitäisi olla silti suojattu haittaeläimiltä. Siistin ja yksinkertaisen kompostorin saa esimerkiksi lautakehikosta. Tärkeätä on muistaa ettei seinistä tule liian harvoja. Lautojen väli tulisi olla noin 10 mm, jotta komposti ei kuiva liikaa. Kehikon tulisi olla myös kannellinen, sillä komposti tykkää olla pimeässä.

Kompostorin paikkaa valitessa tärkeintä on, ettei paikka ole märkä. Se voisi olla mielellään jopa koholla tai loivasti viettävä, jottei komposti joudu seisomaan vesilammikossa sateiden jälkeen. Puolivarjoinen ja pahimmilta tuuilta suojattu paikka on paras kasakompostille, kehikkoon tehty komposti voi olla avoimellakin paikalla.

Puutarhakompostin kypsymiseen eli lahoamiseen voi mennä jopa kaksi vuotta, riippuen kompostin koosta ja koostumuksesta. Lahoamista voi nopeuttaa kääntämällä kompostia esim. talikolla, mutta aikaisintaan kuitenkin vasta n. 2 kuukauden kuluttua kompostoinnin aloituksesta. Puutarhakomposti ei vaadi lupaa eikä ilmoitusta.

Biojäte

Jos aiotaan kompostoida ruuantähteitä yms. biojätettä, kompostorin tulee ehdottomasti olla suojattu haittaeläimiltä (hiiret, rotat, linnut) ja ympärivuotisessa kompostoinnissa lämpöeristys edistää kompostoitumista. Biojätteiden kasakompostointi on kielletty.

Kompostoreita voi toki ostaa kaupasta,kin, mutta sellaisen tekeminenkään ei ole vaikeaa. Materiaaliksi sopii painekyllästetty lauta tai lankku, paksu vaneri, tiheäsilmäinen metalliverkko tai vaikkapa vanha peltitynnyri. Kompostorissa tulee olla pohja, joka estää jyrсийöiden pääsyn kompostiin. Irtopohjan voi tehdä esimerkiksi laudoista ja tiheästä metalliverkosta. Kompostorissa tulee olla riittävä ilmanvaihto. Rakennettaessa on otettava huomioon, että tilavuutta tarvitaan 10 – 15 litraa henkeä kohti.

Seuraavalla aukeamalla on esitetty yksi tapa rakentaa komposti. Ohjeessa on käytetty uusia materiaaleja, mutta lankut ja vanerit voivat hyvin olla kierrätettyjäkin.

KOMPOSTORIN RAKENTAMISOHJE

Aloita kompostorin rakentaminen pohjaelementistä. Mallin tarvikkeiden materiaalina esim. koko: 50 x 100 mm painekyllästettyä lankkua sekä 21 x 95 mm painekyllästettyä verhouslautaa.

Jyrsijäverkkona voi käyttää seulaverkkoa, silmäkoko 10 mm (kuva vieressä).

Kompostorimalli on tehty neljästä sivuseinäelementistä (kuva yllä). Tee ensin elementtien puuosat valmiiksi. Pystytä elementit ja kiinnitä toisiinsa esim. lavalukoilla, jonka jälkeen voit mitata eristeet ja sisäeristeiden sisäverhousvanereiden palakoot.

Huomioi elementtien yläosassa kannen eristeiden vahvuus. Kun osat ovat paikoillaan, kannattaa ne tässä vaiheessa pultata esim. neljällä sinkityllä pallokantaisella ruuvilla ja pulteilla kiinni toisiinsa.

Vinkki!
Kompostorin voi koota lavalukoilla, jolloin se on helposti purettavissa ja siirrettävissä

Yksityiskohtia pohjalevyn kulmista.

Materiaalit elementtejä varten:

verhouslauta 21 x 95 mm painekyllästetty puu, routaeristeenä Styrox, Finnfoam tai vastaava, verhousvaneri (filmivaneri) esim. 6 mm.

Finnfoamia käytettäessä ei verhousvaneria välttämättä tarvitse käyttää, mutta se pidentää varmasti eristeen ikää, sillä kompostia sekoitettaessa voi vahingossa rikkoa eristettä lapiolla tai muulla sekoittamiseen käytettävällä työkalulla.

Kun elementit ovat valmiit ne läpi pultataan, jotta osat eivät pääse liikkumaan esim. kompostia liikuteltaessa. Yksi seinäelementti on hyvä tehdä kaksiosaiseksi käyttäen saranoita, jotta kompostori on helppo tyhjentää.

Kansi tehdään kahdesta 9 mm vanerin osasta aukeavaksi saranoita käyttäen. Sisäverhous tehdään kuten seinäelementeissä. Huomioithan, että kannen eristeet tulevat tiiviisti seinäelementtien eristeitä vasten.

Kompostin koon voi sovittaa tarvitsemaan kokoon oheisen taulukon mukaan.

KOMPOSTIN KOON ARVIOIMINEN

	1-9 asukasta	10-50 asukasta	40-100 asukasta
biojätettä viikossa	2-40 litraa	30-150 litraa	120-300 litraa
kompostin koko	150-400 litraa	600-1000 litraa	3 x 600 litraa

Nelihenkiselle perheelle sopivan kokoinen kompostori on yleensä 2000-250 litraa.

KOMPOSTOINNIN ALOITTAMINEN

Kun haluttu kompostori on hankittu tai rakennettu ja paikkakin on löytynyt, on aika ryhtyä tuumasta toimeen. Kompostorin pohjalle laitetaan paksuhko kerros (noin 15-20 cm) kuiviketta, jotta hapensaanti varmistuu. Hyvä kuivike kompostorin pohjalle on esimerkiksi pienet risut ja oksat. Pohjimmaisena kerroksena päälle laitetaan noin 5 cm ruokajätettä. Lopuksi ensimmäinen ruokajättekerros peitetään noin 10 cm

kerroksella kuivikettä. Käynnistyminen ottaa oman aikansa. Aloitettaessa kompostointia, käynnistystä voi vauhdittaa kaupoista saatavilla kompostin herätteillä.

Kun kompostimassaa on kertynyt jälkikompostointia varten, voi vanhaa massaa siirtää uuden kompostiaineksen joukkoon. Vanhassa massassa on valmiina hajoamiseen tarvittava eliöstöä.

MITÄ KOMPOSTIIN VOI LAITTAA?

Taloustalokompostiin kelpaa:

- ruoan tähteet
- kalanruodot, pienet luut
- kahvinpurut ja suodatinpussit
- teepurut ja teepussit
- kasvien ja hedelmien kuoret
- sienien ja marjojen perkuujätteet
- pehmeät paperit kuten talouspaperi ja servetit
- kananmunan kuoret, kananmunakennot
- pilaantuneet elintarvikkeet
- puutarha- ja haravointijätteet
- kukkamulta
- lemmikkieläinten jätökset
- lemmikkihäkkin kuivikkeet

Puutarhakompostiin:

- puiden lehdet
- heinät
- pienet risut ja oksat
- ruohonleikkuujätteet
- kukkamullat ja kasvinjätteet
- silputut oksat ja kukkavarret
- kuivatut rikkaruohot

Älä laita kompostiin:

- muovi
- tuhka ja tupakantumpit
- tekstiilit, kumi ja nahka
- lasi
- metalli
- myrkyllisiä aineita: lahonsuoja- ja desinfiointiaineita, myrkyjä, maaleja, liuottimia, bensaa, kemikaaleja, lääkkeitä
- tupakantumpeja tai värillistä mainospaperia, jotka sisältävät raskasmetalleja
- suuria määriä paperia kerrallaan, muovitettua tai vahapinoitettua paperia, kuten maitotölkkejä tai kertakäyttöastioita
- isoja määriä tuhkaa tai kalkkia, jotka muuttavat kompostin liian emäksiseksi
- pölynimurin pusseja

KOMPOSTIN HOITO

Kompostin hoito alkaa jo keittiössä alkulajittelulla. Biojätteille pitäisi varata oma sanko tai muu kannellinen astia. Nykyään on saatavana käteviä monilokeroisia jätewaunuja. Biojätteet ovat varsin tiiviitä, joten niille riittää noin viiden litran astia.

Aina kun kompostiin lisätään jätettä, ne peitetään seosaineella. Näin komposti pysyy kuohkeana. Kompostia on silloin tällöin sekoitettava. Sekoittamisessa on niin sanottu kompostimöyhennin parempi kuin talikko, joka helposti rikkoo kompostorin eristeitä. Liika sekoittaminen kuivattaa kompostia ja haihduttaa siitä typpeä.

Toimiva komposti lämpiää 40 – 70 asteiseksi. Tämä johtuu siitä, että osa jätteiden energiasta vapautuu lämpönä kiihkeän hajoitustoiminnan ansiosta.

Talvisin kompostia voi huoletta täyttää vuorotellen biojätteellä ja tukiaineella. Vaikka

komposti jäätyisikin, jatkuu kompostoitumisprosessi taas keväällä.

Komposti on aika tyhjentää, kun se ei enää lämpene ja jätteet ovat maatuneet. Komposti ei täyty niin nopeasti kuin ensin saat-
taa vaikuttaa, koska toimiessaan komposti painuu kasaan.

Joitakin kompostoreita voidaan tyhjentää alaluukusta sitä mukaa kun ne täyttyvät. Kaksilokeroisessa kompostorissa valmis komposti jätetään muhimaan toiseen loke-
eroon ja toista aletaan käyttää. Yksiosainen kerralla tyhjennettävä kompostori tyhjen-
netään kompostorin viereen esimerkiksi muovin päälle ja vähiten maatunut osa palautetaan takaisin kompostoriin.

Komposti tarvitsee erityishoitoa vain jos näyttää siltä, että tavallisen lahoamisen olosuhteet ovat muuttuneet. Yleisimpien kompostoinnin ongelmiin löytyy apua via-
netsintä taulukoista sivuilta 14-15.

KUIVIKEVAIHTOEHTOJA JA NIIDEN OMINAISUUKSIA	
Kuivatettu haravointijäte (puiden lehtiä ja neulaskariketta)	Toimii parhaiten sekoitettuna karkeampaan kuivi-keaineeseen. Pelkkä lehti- ja neulaskuivike painuu kastuessaan helposti kasaan.
Sahanpuru, kutterinlastu	On ilmavaa eikä jäädy kuivana. Sitoo huonosti tyypeä ja kosteutta, lahoaa hitaasti.
Oksa- ja risukuivike	Lahoa haketettuna nopeasti. On ilmavaa.
Kuorike (havupuiden uloin osa)	Sitoo hajuja, kosteutta sekä ammoniakkia. Lahoa hitaasti, syntyy paljon humusta.
Turve	Sitoo hajuja, kosteutta sekä ammoniakkia, lahoaa nopeasti. Jäätyy helposti. Toimii hyvin sekoitettuna sahanpuruun tai risuhakkeeseen 1:1
Heinät, oljet, ruoho	Lahoa hitaasti. Silputtuna hyvä kuivike.

JÄLKIKOMPOSTOINTI ja KOMPOSTIMULLAN KÄYTTÖ

Lämpökompostorista otettaessa kompostimulta ei ole lahonnut loppuun asti. Puolikypsä komposti on vahvaa lannoitetta, eikä sitä sellaisenaan voi käyttää kukkien multana. Puolikypsää kompostia voi levittää ohuen kerroksen nurmikoille ja pensaiden juurille.

Kun kompostimulta halutaan käyttää kasvialustana, sitä on jälkikompostoitava muutaman kuukauden ajan. Jälkikompostoituminen tapahtuu kasassa pressun alla tai erityisessä jälkikompostorissa, joka voi olla yksinkertainen puukehikko. Jälkikompostissa voi myös mielellään kompostoida puiden lehtiä ja muuta puutarhajätettä.

Komposti on valmista, kun siinä ei enää näy hajoamattomia aineksia. Puunoksia, luita ja kananmunankuoria saattaa tosin löytyä vielä silloinkin. Näitä hajoamatta jääneitä aineksia kannattaa kierrättää seuraavaan kompostiaineeseen, sillä niissä on valmiina tarvittavaa pieneliöstöä, joten kompostoituminen alkaa uudessa kompostimassassa nopeasti.

Kompostimulta ei kannata kypsyttää liian pitkään, koska silloin siitä häviää ravinteita. Parasta kasvialustaa saadaan, kun kompostimultaan sekoitetaan hiekkaa ja savea suhteessa 1: 1: 1.

KOMPOSTIN VIANETSINTÄKAAVIO

Ongelma	Mädäntynyt haju	Pistävä ammoniakkin haju	Komposti ei lämpeä ja jäte ei maadu	Jäätyminen
Syy	Komposti on liian märkä ja/tai tiivis	Ravinnetasapaino ei ole kohdallaan	- Komposti on liian kuiva. - Komposti on liian märkä. - Kompostissa on liian vähän typpeä. - Kompostiaines on jo lahonnut niin pitkälle, että kuumavaihe on jo ohi.	- Kompostin eristys on riittämätön. - Biojätettä on liian vähän tai kompostimassa on vähäinen.
Ratkaisu	Sekoita komposti huolellisesti ja lisää karkeaa seosainetta parin sentin kerros. Haju häviää muutamassa päivässä ja komposti alkaa toimia normaalisti.	Lisää happaman seosaineen kuten turpeen tai kuorikkeen käyttöä.	- Kastele reilusti lämpimällä vedellä. - Lisää reilusti seosainetta ja sekoita. - Lisää typpipitoista ainetta, esim. ureaa tai kanankakkaa. - Tyhjennä lahonnut aines pois kompostista.	- Voit lämmittää kompostia esim. lämmite-tyillä kivillä tai astialla jossa on lämmintä vettä. - Jäätynyttä kompostia voi käyttää normaalisti, kompostoituminen alkaa taas keväällä.

Vinkki!
Turve poistaa tehokkaasti pahaa hajua!

Ongelma	Kärpäset ja/tai kärpäsen- toukat	Sieni- ja homekasvusto	Tuhkamainen/ seittimäinen aine noin 20-30 cm syvyydessä	Muurahaiset
Syy	Haju houkuttelee kärpä- siä: kompostissa on joko liian vähän seosainetta tai eläinperäistä jätettä ei ole peitetty tarpeeksi hyvin.	Home ja sienet kuuluvat kompostin hajottajiin.	Komposti on liian kuuma ja kuiva. Tuhkamainen aines on sädesie- nirihmastoa.	Komposti on toden- näköisesti liian kuiva. Muurahaisista ei ole haittaa kompostille.
Ratkaisu	- Sekoita sitä ja lisää reilusti seosainetta. - Käännä kompostin pintaosa syvemmälle kompostiin, toukat kuolevat n. 43 asteen lämpötilassa. - Huuhtelee komposto- rin sisäseinät ja kansi kuumalla vedellä. - Tarvittaessa käytä pyretriinipohjaisia torjunta-aineita, jotka hajoavat kompostissa (esim. Bioruiskute).	Ei syytä huoleen, käytä kompostia tavalliseen tapaan.	Kastele ja sekoita.	Kastele huolellisesti ja sekoita kompostia.

Napapiirin Residuum 8/2016

Lähteet:

Ranuan kunnan kompostointiopa
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy,
Kompostointiopa 09/09
Pietarsaaren Jätelautakunnan Kompostointiopa
YTV:n kompostointiopa, toukokuu 2009
Kiertokapula, Kompostointia kotiloissa 2010

NAPAPIIRIN RESIDUUM OY

Maksuton jäteneuvonta
kotitalouksille puh. 0800 120 230

www.residuum.fi